

І. В. Поліщук,

старший викладач

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3518-7106>**В. В. Загороднюк,**

бакалавр права

МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПОЗАСУДОВИЙ СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mails: inna.polishchuk@npp.nau.edu.ua, 5645181@stud.nau.edu.ua

Мета: дослідження і теоретичне обґрунтування специфіки проведення процедури медіації як альтернативного позасудового способу врегулювання господарських спорів та як комплексного інструменту господарського процесу. **Методи дослідження:** в роботі використані загальні методи наукового пізнання, зумовлені метою та завданнями даного дослідження, а саме: логічного узагальнення, екстраполяризації, аналізу та синтезу, порівняння та системного підходу, а також порівняльно-правовий, евристичний та системно-структурний методи. **Обговорення:** розгляд основних проблем розвитку інституту медіації: низької поінформованості громадян щодо цієї процедури, недовіри медіаторам, скептичного ставлення до них, недостатнього рівня компетентності медіаторів тощо. Процедура медіації є відносно новим способом вирішення господарських та інших спорів, але все ж таки демонструє свою ефективність і привабливість у даний час, тоді як суди перевантажені роботою над вирішенням спорів. Медіація ж має прискорений процес врегулювання господарських спорів, а медіативна угода має силу, рівну судовому рішенню. **Результати:** медіація розглядається як добровільний альтернативний (позасудовий) спосіб врегулювання господарських спорів між конфліктуючими сторонами із залученням третьої особи – медіатора. Часто у процесі роботи з врегулювання конфлікту, медіатор повинен шукати не лише можливість вирішення даного конфлікту, а й назріваючих конфліктів, тобто займатися паралельно профілактикою конфлікту. Як наслідок, медіацію слід розглядати як міждисциплінарну категорію, що увібрала в себе такі галузі знання, як конфліктологія, психологія, лінгвістика, соціологія тощо.

Ключові слова: господарські спори; позасудовий спосіб врегулювання господарських спорів; медіація; медіативні практики; медіатори; медіативні угоди; посередництво; популяризація; представники; конфліктуючі сторони.

Постановка проблеми та її актуальність. Наразі в правових практиках все більшої актуальності набуває питання застосування альтернативних методів вирішення господарських спорів, що пов'язано, насамперед, із недосконалістю та недостатньою ефективністю функціонування національної судової системи. Крім того, питання альтернативного вирішення господар-

ських спорів є актуальним у зв'язку з фактичною неможливістю почасти виконати рішення суду, що пов'язують із відсутністю дієвого механізму примусового виконання рішень суду.

В Україні на сьогодні медіація дедалі більше привертає до себе увагу вчених та практиків, які вважають, що запровадження інституту медіації дозволить розвантажити суди загальної юрис-

дикції, господарські та третейські суди та скоротити загальне навантаження на суддів майже на 40%.

Медіація, як ефективний метод досудового врегулювання спорів, визнаний більшістю сучасних розвинених країн світу та Європейським Співтовариством, яке рекомендує її впровадження в якості провідного методу альтернативного вирішення спорів як на досудовому етапі, так і під час судового розгляду справ. Адже, саме альтернативне вирішення спорів може найефективніше сприяти подоланню конфлікту між сторонами із збереженням їх подальшого співробітництва та з урахуванням їх законних прав та інтересів регламентованих чинним законодавством.

Позитивним аспектом всіх методів альтернативного вирішення спорів є з'ясування та задоволення інтересів конфліктуючих сторін на основі компромісу. А визначальною характеристикою для застосування медіаційної процедури є не характер спірних правовідносин, а готовність сторін до переговорів, конструктивного діалогу, бажання досягти згоди зі спірного питання, за допомогою співпраці з високопрофесійними юристами-медіаторами, що визначає актуалізацію впровадження такої процедури в подальшому.

Все це обумовлює необхідність дослідження нових та вже існуючих методів ефективного досудового врегулювання спорів та впровадження їх на законодавчому рівні, розробки, методики взаємодії судової системи з інститутом медіації України, що дасть можливість розвантажити судову гілку влади та забезпечити механізм реалізації захисту основоположних прав і свобод людини і громадянина в нашій країні, як в сучасній європейській державі.

Зрештою поступовий розвиток та розробки в аспекті легалізації й регламентації медіації завершилися прийняттям профільного нормативно-правового акту – в листопаді 2021 року набув чинності спеціальний Закон України «Про медіацію» [11], який визначає правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до

його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Дослідженню питання впровадження альтернативних способів вирішення господарських спорів присвятили свої праці такі вітчизняні вчені, як О.В. Белінська, Н.В. Боженко, С.Ф. Демченко, Д.В. Кандауров, Т.В. Коваленко, С.О. Корінний, О.І. Красота, Н. Мазаракі, Л.О. Махова, В.В. Наумов, О.Д. Сидельников, Т.І. Шинкарь, Б.В. Шуба, А.В. Щепотьєв, С.О. Юлдашев та інші. Проте, вони репрезентують здебільшого дискусійно-полемічні думки з різних аспектів досліджуваної тематики, яка потребує подальшого більш комплексного наукового дослідження з урахуванням останніх новел законодавства та сучасних реалій практики.

Мета статті полягає у дослідженні та аналізі законодавчого регулювання та значення медіації в Україні на сучасному етапі, визначення особливостей становлення та розвитку інституту медіації як альтернативного методу вирішення господарських спорів в Україні у контексті господарського судочинства.

Виклад основного матеріалу. Альтернативні способи вирішення спорів на сучасному етапі розвитку інтеграційних процесів законодавства набувають все більшого нормативного та практичного значення. Це обумовлено рядом об'єктивних факторів, серед яких називають: «необхідність спрощення процедури вирішення спорів, використання наявних методів примирення для подолання юридичних конфліктів, потреба у звільненні судових органів від значної кількості приватноправових спорів» [2, с. 173-174].

Господарський сектор України характеризується великою кількістю конфліктів, які завдають шкоди не лише його учасникам, але і в цілому іміджу нашої держави. При цьому їх вирішувати досить складно в силу самого предмета спору, кількості та складу його учасників, наявності кількох позовних вимог, неоднозначності тлумачення норм законодавства різними судовими інстанціями, а також недостатньо чітко сформованим правовим регулюванням господарсько-процесуальних відносин в Україні. Традиційним способом врегулювання господар-

ських спорів в Україні є звернення до господарського суду. Однак, існує багато недоліків судових процедур, зокрема, і пов'язаних з втратами часу та фінансів. Медіація – це альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, «за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу самостійно, на добровільній основі досягти згоди на вирішення їх спору за допомогою медіатора» [3, с. 13]. Інакше кажучи, медіація – це спосіб вирішення суперечки із залученням третьої сторони – посередника (медіатора). Медіація – це процес, коли сторони домовляються, а медіатор є «регулятором» між сторонами для вирішення спорів у суспільстві. Медіація не замінює державне правосуддя, не порушує конституційне право особи на судовий захист, а тільки сприяє правосуддю в його завданні як щодо вирішення індивідуальних протиріч правовим шляхом, так і щодо відновлення балансу в усьому суспільстві.

Медіація є одним із альтернативних способів вирішення господарських спорів у більшості розвинених країн світу. «У перекладі з латинської термін «медіація» («mediatio») означає посередництво. Цей інститут існує вже кілька сотень років і використовується в багатьох державах світу (Австралія, Австрія, Бельгія, Велика Британія, Іспанія, Канада, Німеччина, Нова Зеландія, Франція тощо). Альтернативне врегулювання – це група процесів, за допомогою яких вирішуються конфлікти без звернення до судових органів і здійснюється, як правило, недержавним органом чи приватною особою, та ґрунтується на принципах добровільності, нейтральності, конфіденційності, диспозитивності, рівності сторін» [2, с. 172]. Тобто, медіація передбачає врегулювання правового конфлікту за допомогою незалежного, нейтрального посередника, який сприяє сторонам у досягненні згоди.

Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 року «Про деякі аспекти медіації в цивільних та комерційних спорах» передбачає детальний опис того що таке медіація та її переваги. Стаття 3 Директиви містить визначення медіації: «Медіація» означає структурований процес, незалежно від його назви, за яким дві або більше сторін спору, на до-

бровільній основі, для досягнення рішення про врегулювання спору звертаються за допомогою до посередника. Цей процес може бути ініційований сторонами, запропонований (призначений) судом або законодавчо закріплений законом держави-члена» [6]. Преамбула Директиви зазначає, що: «Медіація може забезпечити економічно ефективне та більш швидко позасудове вирішення спорів у цивільних та комерційних справах шляхом використання процедур, які відповідають потребам сторін» [6]. «Відносно домовленостей, досягнутих шляхом медіації, існує велика ймовірність того, що вони будуть виконуватися добровільно, як і велика ймовірність того що вона забезпечить збереження стійких товариських відносин між сторонами. Ці переваги знаходять своє підтвердження в ситуаціях, пов'язаних з наявністю міжнародних елементів» [5, с. 17].

О. Сидельніков визначає інститут примирення у господарському процесі як «комплексний, міжгалузевий правовий інститут, який об'єднує норми адміністративного права та господарського процесуального права в організаційно визначену структуру на підставі їхньої спрямованості на мирне врегулювання господарсько-правового спору у судовому порядку» [8, с. 12].

Т. Шинкар, зазначає, що «під юридичним спором в адміністративному судочинстві доцільно розуміти пов'язаний з правом (правовими відносинами) прояв об'єктивних або суб'єктивних протиріч інтересів, що виражається у формі відкритого протиборства сторін, у якому однією зі сторін є орган публічної адміністрації, а сам спір тягне або може спричинити настання юридичних наслідків і може бути завершеним за допомогою юридичних засобів і процедур» [9, с. 15].

Л. Махова, звертає увагу на те, що «враховуючи позитивний досвід розвинених країн світу, таких як Англія, США, Німеччина, необхідним елементом сучасних правових систем, який свідчить про розвиток демократичних інститутів в державі, – є застосування альтернативних способів вирішення спорів, щільне місце серед яких посідає медіація. Цей інститут полягає у неформалізованій, але чітко структурованій процедурі вирішення спору за участі нейтраль-

ного посередника (медіатора), який підтримує сторони у досягненні ними консенсусу. Медіатори покликані сприяти контрагентам у зустрічній активній поведінці для усвідомлення спільного значення проблеми, у бажанні працювати в напрямку пошуку оптимальних шляхів її вирішення» [4, с. 204-205]. Доктор Луїса Брандао Барріос зазначає, що «існують такі види медіації як: приватна медіація, додана до суду медіація і судова медіація, які можуть бути ефективною альтернативою вирішення спору... Під час медіації, навчений посередник намагається допомогти сторонам знайти спільне, ґрунтуючись на принципах спільних переговорів про взаємну вигоду. Щодо медіаційних процесів, то їх значення схоже між собою, але насправді медіатори дотримуються різних підходів залежно від типу конфлікту з яким мають справу. Перш ніж вибрати медіатора, необхідно враховувати різні стилі та типи медіації доступні для вирішення конфлікту» [5, с. 137].

У багатьох країнах світу інститут медіації запроваджується з метою розвантаження судової системи, що позитивно впливає на ефективність роботи судової системи, зменшення кількості справ, скорочення витрат у приватному та державному секторах. На законодавчому рівні у них визначено, що медіація – це позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

Безперечно інститут медіації при вирішенні господарських спорів має свої переваги. Але саме з приводу цього питання серед науковців виникають дискусії та велика кількість думок. Так, наприклад, В.В. Резнікова вважає, що «переваги медіації порівняно з іншими способами вирішення господарських спорів полягають у тому, що: медіація – це не публічна процедура вирішення економічних конфліктів, тому вона є найбільш прийнятною для суб'єктів господарювання, які уникають небажаного публічного розголошення як факту наявності, так і подробиць конфлікту, що виник між ними (це особливо важливо в тих випадках, коли сторони господарського спору не бажають піддавати публіч-

ному розголосу як наявності конфлікту, його суть, так і кінцевий результат його вирішення); медіація може забезпечити економічно ефективно та швидко позасудове вирішення спорів у господарських справах на засадах урахування потреб сторін, адже строки вирішення економічних конфліктів за допомогою медіації коротші, ніж за судової процедури (винесене рішення на користь однієї зі сторін господарського спору судом може підлягати оскарженню в апеляційному та касаційному порядках, крім того, є ймовірність повернення справи на новий розгляд, що займає чимало часу, а поки відбуватиметься судовий розгляд справи, можуть тривати порушення прав та законних інтересів сторін спору); вартість медіації значно менша, ніж розміри судових витрат, пов'язані зі сплатою судових зборів, оплатою послуг адвокатів тощо» [11].

На нашу думку, інститут досудового врегулювання спорів має право на існування, адже є достойною альтернативою зверненню до суду. Судовий процес, як правило, є досить тривалим у часі та витратним, що може створювати певні незручності для учасників конфлікту, а досудовий порядок шляхом подання претензії, її отримання і розгляд у багатьох випадках допоможе зекономити час та кошти, а також суттєво спростити вирішення господарського спору.

Ще одним методом досудового врегулювання господарського спору, який виник, є звернення до третейського суду. Положення про утворення, дію, а також повноваження третейських судів містяться у ЗУ «Про третейські суди». «Необхідною умовою звернення до третейського суду є, перш за все, волевиявлення сторін, яке фіксується письмовою домовленістю шляхом доповнення договору третейським застереженням або укладенням окремої третейської угоди» [1, с. 149].

До переваг медіації порівняно із вирішенням спорів у судовому та третейському порядку можна віднести те, що участь у ній добровільна, конфіденційна (що сприяє збереженню ділової репутації суб'єктів господарювання), маловитратна, дозволяє зберегти партнерські відносини з контрагентом, сторони можуть самостійно прийняти рішення, максимально вигідне для

обох. До того ж, інтенсивніше використання процедури медіації значно зменшить навантаження на систему господарських судів України.

Медіація має визначену структуру та поділяється на стадії. Існують різноманітні думки науковців щодо об'єднання окремих медіативних дій у певні стадії. Узагальнивши позиції багатьох вчених, можна виділити наступні «чотири стадії: 1) попередню стадію (підбір місця проведення, налагодження зв'язків між сторонами); 2) відкриваючу (оголошення медіатором процедури та принципів медіації, збір інформації про позицію кожної сторони); 3) середню (обговорення проблемних питань і пошук рішення, яке задовольняє усі сторони); 4) заключну (укладення угоди)» [2, с. 175].

Велике різноманіття поглядів щодо виокремлення стадій медіації свідчить про те, що дана процедура є досить гнучкою і може бути відкорегована залежно від бажання сторін. Що стосується вимог до особи медіатора, то ним має бути компетентна в даній галузі особа, яка володіє незалежністю та є неупередженою, адже його роль полягає у забезпеченні допомоги сторонам задля досягнення згоди без жодного впливу на їх рішення.

У зв'язку з вищевикладеним вважаємо, що потрібно внести відповідні зміни до Господарського процесуального кодексу України. Зокрема, вважаємо за доцільне наділити посередника (медіатора) правом знайомитися з матеріалами справи, щодо якої розпочато процедуру медіації. На основі зібраної інформації медіатор може здійснити аналіз конфлікту щодо сторін, предмета й підстав спору, передбачити специфічні інтереси сторін, ступінь важливості спірних питань для кожної з них, позиції та інтереси сторін, їх зацікавленість у співпраці з опонентом, когнітивні, мотиваційні та емоційні чинники виникнення конфлікту тощо.

Висновки. Отже, медіація розглядається як добровільний альтернативний (позасудовий) спосіб врегулювання господарських спорів між сторонами із залученням третьої особи – медіатора, який «надає сторонам спору посередницькі послуги для виявлення інтересів кожної зі сторін, налагодження переговорів між ними та спільного прийняття медіаційної угоди цими

сторонами» [2, с. 177]. Основною метою медіації можна назвати досягнення конструктивного врегулювання конфлікту або запобігання його виникненню, розвитку чи загостренню. Медіація повинна врегульовувати господарські спори за умови, коли всі рішення щодо предмета конфлікту та способу його вирішення приймають сторони, а не медіатор.

Досить часто конфлікт, наданий на розгляд суду, є лише вершиною айсбергу, глибинні причини якого залишаються нерозглянутими та нез'ясованими. На противагу судовому розгляду, вирішення конфлікту за допомогою медіатора – економія часу, нервів та обтяжливих витрат. Адже у процесі роботи з конфліктом медіатор шукає можливість вирішення не тільки даного конфлікту, а й назріваючих, тобто виконує і профілактичні функції що до недопущення можливих конфліктів.

Зуважимо, що існує ряд проблем, які перешкоджають розвитку та належному запровадженню інституту медіації в Україні, серед яких в першу чергу слід назвати недосконалість законодавчої бази і відповідно недовіра конфліктуючих сторін щодо доцільності та ефективності застосування медіації для відновлення їх прав та порушених інтересів. Тому необхідним є нормативне закріплення чіткого процесуального порядку такого позасудового способу врегулювання господарських спорів як медіація, визначення процедури медіації, проведення переговорів, умов укладення медіативної угоди тощо.

Література

1. Жмур Н.В., Оленюк А.А. Проблемні питання позасудового врегулювання господарських спорів. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2021. № 2(59). С. 148-154. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.59.15611>

2. Залізник В.А. Медіація у вирішенні господарських спорів. *Правове регулювання економіки: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», Навч.-наук. ін-т «Юридич. ін-т»; редкол.: А.М. Колодій (голов. ред.) [та ін.]*. Київ: КНЕУ, 2017. № 16. С. 171-179.

3. Корінний С.О. Впровадження медіації в адміністративний процес України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. ДВНЗ Ужгородський національний ун-т. Ужгород, 2019. 22 с.

4. Махова Л.О. Межі застосування медіації в Україні. *Актуальні проблеми конвергенції екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу*: матеріали Всеукр. наук.-практ. круглого столу (м. Дніпро, 28 жовт. 2016 р.). Дніпро, 2016. С. 203-206.

5. Поклонська Т.В. Медіація: процедура врегулювання спорів за взаємною згодою сторін. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 1. С. 16-23.

6. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах: Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу від 21 трав. 2008 р. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf>

7. Про медіацію: Закон України від 16 лист. 2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

8. Сидельніков О.Д. Інститут примирення сторін в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 18 с.

9. Шинкар Т.І. Застосування медіації в адміністративному судочинстві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Інститут права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом. Львів, 2018. 24 с.

10. Barrios L.B. European Mediation and Indigenous Mediation. *Teise.2020*. Vol. 115, pp. 134-146. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2020.115.9>.

11. Shahla F.A. (2018). Court Mediation Reform: Efficiency, Confidence and Perceptions of Justice. Edward Elgar Publishing. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2020.115.9>.

References

1. Zhmur N.V., Olenjuk A.A. Problemi pytannja pozasudovogo vreguljuvannja gospodar's'kyh sporiv. *Naukovi praci Nacional'noho aviacijnogo universytetu. Serija: Jurydychnyj visnyk «Povitrjane i kosmichne pravo»*. Kyi'v: NAU,

2021. № 2(59). S. 148-154. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.59.15611>

2. Zaliznjak V.A. Mediacija u vyrishenni gospodars'kyh sporiv. *Pravove reguljuvannja ekonomiky: zb. nauk. pr. / M-vo osvity i nauky Ukrainy, DVNZ «Kyiv. nac. ekon. un-t im. Vadyma Get'mana», Navch.-nauk. in-t «Jurydych. in-t»; redkol.: A.M. Kolodij (golov. red.) [ta in.]. Kyi'v: KNEU, 2017. № 16. S. 171-179.*

3. Korinnyj S.O. Vprovadzhennja mediacii' v administratyvnyj proces Ukrainy: dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.07. DVNZ Uzhgorods'kyj nacional'nyj un-t. Uzhgorod, 2019. 22 s.

4. Mahova L.O. Mezhi zastosuvannja mediacii' v Ukraini. *Aktual'ni problemy konvergencii' ekologichnogo zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Jevropejs'kogo Sojuzu: materialy Vseukr. nauk.-prakt. kruglogo stolu (m. Dnipro, 28 zhovt. 2016 r.)*. Dnipro, 2016. S. 203-206.

5. Poklons'ka T.V. Mediacija: procedura vreguljuvannja sporiv za vzajemnoju zgodoju storin. *Teorija i praktyka intelektual'noi' vlasnosti*. 2021. № 1. S. 16-23.

6. Pro dejaki aspekty mediacii' u civil'nyh ta gospodars'kyh pravovidnosynah: Dyrektyva 2008/52/JeC Jevropejs'kogo parlamentu ta Rady Jevropejs'kogo Sojuzu vid 21 trav. 2008 r. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf>

7. Pro mediaciju: Zakon Ukrainy vid 16 lyst. 2021 r. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

8. Sydjel'nikov O.D. Instytut prymyrennja storin v administratyvnomu sudochynstvi: avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.07. Nac. juryd. un-t im. Jaroslava Mudrogo. Harkiv, 2017. 18 s.

9. Shynkar T.I. Zastosuvannja mediacii' v administratyvnomu sudochynstvi: dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.07. Instytut prava imeni knjazja Volodymyra Velykogo Mizhregional'noi' Akademii' upravlinnja personalom. L'viv, 2018. 24 s.

10. Barrios L.B. European Mediation and Indigenous Mediation. *Teise.2020*. Vol. 115, pp. 134-146. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2020.115.9>.

11. Shahla F.A. (2018). Court Mediation Reform: Efficiency, Confidence and Perceptions of Justice. Edward Elgar Publishing. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2020.115.9>.

Inna Polishchuk, Viktoriia Zagorodniuk

MEDIATION AS AN ALTERNATIVE OUT-OF-JUDICIAL WAY OF RESOLVING BUSINESS DISPUTES

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mails: inna.polishchuk@npp.nau.edu.ua, 5645181@stud.nau.edu.ua

Purpose: research and theoretical substantiation of the specifics of the mediation procedure as an alternative out-of-court way of settling business disputes and as a comprehensive tool of the business process. **Research methods:** the work uses general methods of scientific knowledge determined by the purpose and tasks of this research, namely: logical generalization, extrapolation, analysis and synthesis, comparison and systemic approach, as well as comparative-legal, heuristic and systemic-structural methods. **Discussion:** examination of the main problems of the development of the institution of mediation: low awareness of citizens about this procedure, distrust of mediators, skeptical attitude towards them, insufficient level of competence of mediators, and search for ways to solve them. The mediation procedure is a relatively new way of solving economic and other disputes, but it still demonstrates its effectiveness and attractiveness at the moment, while the courts are overloaded with work on resolving disputes. The article also highlights the modern realities of mediation proceedings. Mediation has an accelerated process of settling a business dispute, and a mediation agreement has the same force as a court decision. **Results:** mediation is considered as a voluntary alternative (out-of-court) way of settling business disputes between conflicting parties with the involvement of a third person - a mediator. Often, in the process of working on conflict resolution, the mediator must look not only for the possibility of resolving this conflict, but also for emerging conflicts, that is, at the same time, deal with conflict prevention. As a result, mediation should be considered as an interdisciplinary category that includes such fields of knowledge as conflictology, psychology, linguistics, sociology, etc. A positive aspect of all methods of alternative dispute resolution is the clarification and satisfaction of the interests of the conflicting parties on the basis of a compromise. And the defining characteristic for the application of the mediation procedure is not the nature of the disputed legal relationship, but the readiness of the parties for negotiations, constructive dialogue, the desire to reach an agreement on the disputed issue, with the help of cooperation with highly professional lawyers-mediators, which determines the actualization of the implementation of such a procedure in the future. In Ukraine today, mediation is increasingly attracting the attention of scientists and practitioners, who believe that the introduction of the institution of mediation will relieve the burden on courts of general jurisdiction, commercial and arbitration courts.

Key words: economic disputes; out-of-court method of settlement of economic disputes; mediation; mediative practices; mediators; mediation agreements; mediation; popularization; representatives; conflicting parties.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2022